

**GELENEKSEL TOPLUMUN ÇÖZÜLMESİ VE TÖRE/ETİK
EROZYONU ÜZERİNE
ON THE DISSOLUTION OF THE TRADITIONAL SOCIETY AND THE MORALS /
ETHICAL EROSION**

Yıldız AKPOLAT

Özet: Kültürel değerler, kişiler arası ilişkilerde yol göstericidir. Ancak hızlı toplumsal değişim sürecinde değerler hızla erozyona uğramaktadır. Olgumuzda 2009 yılında Mardin'in Bilge köyünde aile-akraba topluluğunda meydana gelen şiddeti ele alıyoruz. Aşiret düzeninin ve ona bağlı değer dünyasının dağılmasıyla birlikte köy-akraba grupları kendi içlerine kapanmış ve toplumun en ilkel yasası küstahça uygulama ile karşı karşıya kalmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mardin, Bilge Köyü, Kültürel Değerler, Çözülme.

**ON THE DISSOLUTION OF THE TRADITIONAL SOCIETY AND THE MORALS /
ETHICAL EROSION**

Yıldız AKPOLAT

Abstract: Cultural values are guides in interpersonal relations. However, in the process of rapid social change, values are rapidly eroded. In the case we are dealing with the violence that took place in the family-relative community in Mardin, Bilge village in 2009. With the dissolution of the tribal order and the value world attached to it, the village-relative groups closed in on themselves and the most primitive law of the society was faced with the impudent application.

Keywords: Mardin, Bilge Village, Cultural Values, Dissolution.

GELENEKSEL TOPLUMUN ÇÖZÜLMESİ VE TÖRE / ETİK EROZYONU ÜZERİNE

Yıldız Akpolat

Giriş

Kültür toplumsal sorunlara çözüm üretmek, insanlar arası anlaşmazlıkları uzlaştırmak için fonksiyon görür. Kültürel değerler, insanlar arası ilişkilerde rehberdir. Ancak hızlı toplumsal değişim sürecinde, değerler hızla erozyona uğrar. Eski değerlerin çözülmesi ve yeni değerlerin yaygınlaşmadığı anlarda değer karmaşası ortaya çıkar. Ele aldığımız olayda, (Mardin, Bilge köyünde 2009 yılında aile-akraba topluluğunda yaşanan şiddet olayı) aşiret düzeni ve ona bağlı değer dünyasının çözülmesi ile köy-akraba gruplarının kendi içlerine kapanıp, toplumun en ilksel hukukunun (cana can) fütursuzca uygulanması ile karşılaşmıştır. Geleneksel yapının çözülmesi ve daha modern değerlerin inşasına uygun yapısal koşulların dönüşmemesi, birey-toplum ilişkilerinin gerilimi için zemin hazırlamıştır.

Kavramsal Çerçeve ve Metodoloji

Söz konusu topluluk kendi içine kapalı köy-akraba topluluğudur. Bu tür topluluklarda birey değil toplumsal bütünlüğün kendi öncelenir. O halde bu ontolojik gerçekliğe uygun ontolojik yaklaşım yapısalcılık ve işlevselcilik olarak belirlenmiştir. Yapısalcılık ve işlevselcilik, holistik/bütünsel kuramlar, olup bireye değil topluluğun yapısal bütünlüğüne önem verir, bu yapı içindeki kurumların nasıl bütünlendiğini ele alır. İşlevselcilik ise bu kurumların işlevsel olarak nasıl birbirine uyumlu parçalar halinde çalıştığını ele alır. Ancak her iki yaklaşım da toplumu bireye indirgemeye gönüllü olmasa da kendi içlerinde farklılaşarak insan denilen varlık ile toplumun karşılıklı etkileşimini ve bunun sorunlarını da dikkate alır.

Neticede bireyi bastıran kolektivist topluluğun bu bastırmanın sonucunda diyalektik olarak, yok edici bir şekilde kendine dönmesi bu araştırmanın genel yaklaşımının özeti. Kendini ifade edemeyen, kendini gerçekleştirmenin meşru yollarından uzak kalan bireyin topluluğa karşı hıncının olduğu tezi bu araştırmada savunulandır. Holistik başlanılan kuramsal yaklaşım, yeni işlevselciliğin tekrar mikro/birey düzeye dönmesi ile birey-topluluk diyalektiğini vurgulayarak nihayetlenecektir. Araştırmada kuram ve gerçekliğin karşılıklı birbirini biçimlendirmesine müsaade eden hipotetik akıl yürütme tarzı kullanılmıştır.

Araştırmada kültür, bu diyalektiğin bir ürünü olarak tanımlanmıştır. Topluluğun ürettiği kültürün bireysel ihtiyaçları göz ardı etmesinin sonuçları tartışılmıştır. Kültür bireyin psişik ve organik ihtiyaçlarını çözmelidir (Malinowski, 1990; 30). Kültür direkt olarak bu ihtiyaçlara yönelmese bile bireyin yeteneklerini kendi yapısı için hamur olarak kullanabilmelidir (Levi-Strauss, 2004). Hiçbirini yapmadığında, bireyin kendini ifade etmesini bir şekilde engelleyerek ona şiddet uyguladığında (Çelebi, 2009), bireye kendini ifade edecek meşru yolları tıkadığında, birey de gayr-i meşru yollara sapabilmektedir (Merton, akt. Swingewood; 286-287). Bu gayr-i meşru yollar, bireyin sosyal (me) ve ferdi (I) adlı iki yanından birinin, (I) kendine açtığı “yer altı yollarıdır”

Kültür, toplumsal yapının içindeki temel kurumların nasıl işlediğini bize veren haritadır. Kültür aynı zamanda kolektif bilincin kendisidir. Ve biz onu atasözlerinde de yakalarız, ki metodolojimizde araştırma tekniğinin operasyonelleştirilmesinde bu Durkheimcı sayılıtdan yola çıkılmıştır (Durkheim, 1985). Kültür, aynı zamanda, toplumsal yapının aktörlerini bu yapının iyi bir şekilde işleyebilmesi için uygun malzemeler sunan bir depodur (Collins, akt. Wallace ve Wolf, 2004). Pierre Bordieu buna “habitus”, her türlü mekanik zorlamanın dışında, bireyin de bilincini yok etmeksizin kendini bütünü bir parçası olduğunu hissettiren içselleştirilmiş değerler bir nevi “zorunlu erdemler” adını verir (Bourdieu, 2006). Değiştiremediği yapıya uyum sağlamasını ve uyum sürecinde çektiği acıyı yüceleştirmesine izin verir: “Kocamdır hem sever hem döver” ifadesinde olduğu gibi. Kadının yaşadığı şiddet kültür tarafından makulleştirilir. Veya “dayak cennetten çıkmadı” denerek fiziksel şiddet karşı çıkılması imkânsız biçimde kutsallaştırılır. Kültür depoları başımıza gelenleri haklılaştırır, makulleştirir, başımıza gelene baş eğeriz. Bunlar bazen bizim menfaatimize bazen başkalarının menfaatindedir. Ama her zaman bizim birbirimize karşı saldırganlaşmamızı engeller ve var olan toplumsal düzene uymanızı kolaylaştırır. “Etme bulma dünyası”. Kültür aynı zamanda birey ile topluluk arasındaki o bildik diyalektiği: İnsanların en bağımlı olduklarına karşı duydukları nefreti, “kararsızlık” (Smelser, akt. Wallace ve Wolf, 2004) durumunu ifade eder: “Et Tırnaktan ayrılmaz”. “Kardeş kardeşi hem bıçaklar hem kucaklar”. “Akrep etmez akrabanın ettiğini”.

Kültür, toplumsal yapının aynı olduğu gibi yürümesini sağlar, bu yürütmesi gereken toplumsal yapının temeli üretimdir ve üretim ilişkileri yani mülkiyet ilişkileri. Bir toplumda temel üretim biçimi tarım ise, insanlar doğa ile bağlarının arasına teknolojiyi katmadan üretim yapıyorlar ise mülkiyet aileye dayalı ise bu toplumsal yapının tipi feodaldır. Feodal mülkiyet ilişkileri bireyi topluluğa tabi kılar, bireyin özgürleşmesini engeller. Aynı zamanda bireyin üretim aracı ile arasında duygusal bir bağ oluşturur (Marx ve Engels, 2004) ve bu duygusal bağ bireyi içerden köleleştirir. Feodal mülkiyet ilişkileri değişmedikçe, bireyin ferdi yanı daima topluluk tarafından engellenmeli ve birey topluluğa mahkûm olmalıdır ve kültür depolarımız ve habituslarımızla örtülü kültürel mantığımız bu esareti “makulleştirir”. Ancak bu engelleme bir yerde kendi enerjisini de boşal-

tacaktır. Topluluk içinde yaratılan “içimizdeki ötekiler” bunun kurbanı olacaktır (Connoly, 1995).

Ele aldığımız kapalı bir topluluktur. Kapalı toplulukta her ödev bir zorunluluk olarak ve kana dayalı dayanışma ile biçimlenir (Bergson, 2004). Köy-akraba toplulukları benzerliğe dayalı dayanışma biçimi olan “mekanik” topluluklardır. Bu topluluklarda sorumluluk sistemi akrabalığa dayalıdır (Abrahamson, 1990). Topluluktan birine karşı yapılan eylem topluluğun kendine karşı yapılmış olarak kabul edilir (Durkheim, 1966) ve topluluklar birbirlerine karşı top-yekûn savaşa girebilirler. Kan davası böylesi topluluğun ölç alma güdüsü ile biçimlenen bir yok edici ceza biçimidir (Tezcan, 1972). Bu savaşta nüfus en önemli saldırı aracıdır aynı zamanda da caydırıcı bir güçtür. O nedenle bu topluluklarda çocuk sayısı bol olmalıdır. İnsan hem bir üretim aracı hem de bir saldırı ve savunma aracıdır. Kan davasının yani insana karşı insan talebinin ileri aşaması kan parasıdır ki burada insan para değerine indirgenir, aynı zamanda toplum bir can daha kaybetmenin önüne geçmiş olur.

Feodal aile mülkiyetinin devam ettiği bir kapalı-köy-akraba topluluğu ile karşı karşıyayız ve bu toplumda kültürün ürettiği şiddeti anlamaya çalışıyoruz. Temel sayıtlılarımızdan biri, insanın içinde iki benliğin olduğudur: Sosyal ve ferdi ben. Bu benlikler içinde güvenlik arayışı bireyi topluluğa bağlamaktadır. Topluluk içten evlilik ile mülkiyet ilişkilerini korurken gittikçe içine kapanmakta bireyin nefes alabileceği ve kendini meşru şekilde ifade edebileceği alanlar geliştirilememektedir. Birey meşru olarak, I-ferdi yanını ifade edemeyince topluluk içinde en yakınlarına karşı kin, kıskançlık, husumet biriktirmektedir. Bireyin, ferdi yanı (I) topluluğun kendine karşı uyguladığı “şiddete” şiddet ile karşılık vermektedir. Böylece toplumsal yapı, bireyleri kendi sistemine uyarlamak için kültürün ürettiği bir şiddetin mağduru olmaktadır. Çünkü öznelik ve nesnelikten kaçış birbirini çağırın iki süreçtir (Akpolat, 2003). Bu iki sürecin bireydeki karşılıkları sosyal ve ferdi bendir. Birey güvenlik ihtiyacı nedeni ile topluluk karşısında nesneleşmekte ve sosyal ben doğmaktadır ancak aynı bireyin bir de kendisi olma, kendini ifade etmek isteyen bir de ferdi, özne yanı vardır. Topluluk kapalı-kolektivist-geleneksel-mekanik olduğu için bireyin bu yanı hiçe sayıldıkça anomik durumlar ortaya çıkmaktadır. Ve bu anomik hal, aile ve akrabalar arası şiddet olarak kendini ortaya koymaktadır.

Sonuçlar ve Yorumlar

Köylerde temel üretim biçimi kuru tarımdır. Köylerin çok azı aşiret köyüdür. Köylerin nüfusu çoğunlukla 500 ve altıdır. 1000 nüfus ve üstü köy çok azdır. Bu köyler mümkün olduğu kadar az nüfusludur. Köy topluluğunun nüfusu azaldıkça yüz yüze ilişkilerin ve toplumsal baskının yoğunluğu artmaktadır. Toprak üzerindeki mülkiyet ya hiç parçalanmamış ya da kardeşler arasında tapu ayrılmış olsa bile kullanım hakkı birine devredilmiştir. Bunda iktisadi verimin

payı olduğu saptanmıştır. Toprak mirasçılar arasında nesilden nesile bölünerek aktarıldıkça topraktan alınan verim düşmekte ve devletten ailenin aldığı tarımsal yardım oranı azalmaktadır. Neticede iktisadi olarak daha çok kar elde etmek üzere toprak aile içinde parçalanmadan kalmakta bu beklenti sonucu aile ve akrabalar arası evlilikler pekişmekte topluluk hem dışa karşı kapalı kalmakta hem de kendi içinde daha çok bireyi ezmektedir.

Burada dikkat çekilmek istenilen, kültürün kendine özgünlüğünden ziyade bir topluluğun kapalılık düzeyi ve modernleşme (şehirleşme ve kan bağına dayalı dayanışmadan uzaklaşma) hızı ile birlikte kültürel yapısının da belirlendiğidir.

Kan davalı köylerde ilk dikkat çeken yerleşimin aşağı ve yukarı mahalle olarak bölünmesidir. Bu biçimsel bölünme içsel olan bölünmenin bir ifadesidir. Ataerkil bir akraba düzeni olduğu için, aile ve akrabalar arası çatışmanın tarafları genellikle, anne-dayı ve baba-amca taraflarıdır. Ataerkil aile sistemi gereği çocuklar kendilerini baba tarafına daha yakın hissetmekte ve anne-dayı tarafına daha yabancı hatta düşman olabilmektedirler ve onlara karşı daha kolay husumet biriktirebilmektedirler. Az nüfusuna sahip olanın güçlü nüfusa sahip olana karşı daha saldırgan olduğu görülmüştür. Daha kırsal-kapalı-kana dayalı-aile mülkiyet ilişkileri ile birbirine bağlı olan bu topluluklar feodal özellikler göstermektedir. Feodal toplulukta “onur-şeref” temel değerlerdir. Bireyin şerefi, gruba aidiyetinden dolaydır. Bu değerler uğruna ölüm, yüceleştirilen bir değersel amaçsal eylem tipidir. Ölüm ideolojisinde, ölüm baş eğmemenin, direnmenin, zillete düşmemenin “efendi-şövalye” olmanın gereğidir. Bu yüzden boyun eğmeyerek ya ölecek ya da öldürerek şeref kazanmak, grubun şerefini kurtarmak amaçlanmaktadır.

Geleneklerin bir matematiği olduğu ve bu denklemin sadece nicel aynı zamanda nitel de olduğu tespit edilmiştir. Topluluklarda birey, geleneklere uyarak yaşar ve geleneğin belirlediği eylemler ile topluluğun düzeninin bilinçsiz aracıdır. Kan davasının nedeni ise tarımsal üretim biçimli topluluğun temel ürerim araçları olan toprak, kadın, su ve hayvan mülkiyetine dair çatışmalarıdır. Kapalı-akraba topluluklarının sorumluluk sistemi bireysel değil akrabaya dayalı olduğu için bir topluluk üyelerinden birine karşı işlenmiş olan suç topluluğun tamamına karşı işlenmiş sayılmasının yanı sıra topluluktan birinin karşı taraftan birine zarar vermesinin bedelini eylemi yapan kişiye değil topluluk içinden başka birisine de ödetilmektedir. Köylülerden biri, akrabasından birinin yaptığı bir kötü eylemden ötürü sorumlu tutulmasına karşı, tepki göstermektedir. Ancak bu tepkide kişinin aynı köyden eğitilmiş bir öğretmen olmasının payı olduğu, düşünülmektedir. Nitekim araştırma yapılan köylerde konuşulan jandarmalardan biri, köylülerin daha “bencilleşmeleri ile bu tür olayların azaldığına dikkat çekmektedir.

Bencil ve alturist insan tanımlamaları, Durkheim’ın, bireyin topluluğa kendini hasretmeden ve hasretmesinden sonraki iki farklı halini ifade etmektedir. Birey mekanik toplulukta daha fazla kolektif bilincin esiridir bu tür topluluk-

larda kolektif bilinç çok güçlüdür ve insanın bütün birey yanını yutar. Örneğin bir köy muhtarına anket uygulanırken diğerlerinin muhtara müdahale etmemesi gerektiği söylenince hem muhtar hem de akrabası olan köylüler hap beraber itiraz ederek, hepsinin fikrinin bir olduğunu, ifade etmişlerdir. Aynı zamanda muhtar kızının bir yanlış hareketi olursa onu kendisi değil komşusunun da cezalandırma hakkı vardır, demiştir. Bu kadar iç içe geçmiş tek bir farklılaşmamış, amorf halinde tek hücre şeklinde yaşayan köy-akraba- kapalı topluluğu içinde bireyin bu denli yok sayılmasının diyalektik olarak içerde bir husumete yol açtığı doğrultusundaki kuramsal açıklama modelinin aile ve akrabalar arası şiddet için operasyonel/işlevsel olduğu, anlaşılmıştır.

Toplum insanın güvenlik arayışı ve ortaklaşa üretim yapabilmesinin bir ürünü olarak, belirir. Böylece insanın sosyal benini geliştirir. Veya sosyalliğin bir insani güdü olduğu kabul edilirse diğerleri ile birlikte olma yalnız olmama diğerlerinin dostluğunu arzu etme gibi duygusal ihtiyaçlar da toplumu var eden manevi unsurlardır. Ancak insanın bir de "ben" olma ihtiyacı, "özgür" olma ihtiyacı "kendini gerçekleştirme" ihtiyacı vardır. Şiddet bir insanın kendini ifade etmesi, kendini gerçekleştirmesinin bir şekilde (fiziksel, sözel, duygusal şiddet veya toplum baskısı ile) engellenmesidir. İnsanın sosyallik ihtiyacı kadar kendisi olma ihtiyacı da vardır. Akraba ve aile içinde ancak güvenli bir şekilde yaşayan insan bu güveninin bedelini bir "hiç" olarak ödemektedir. Topluluk geleneksel ve bireyi yutan bir yapıda olduğu için bireyin kendini meşru yollardan ifade edebileceği yolları tıkamakta veya inşa etmemektedir. Bunun sonucunda ise birey kendini yutan topluluğa karşı içerde husumet ve kin biriktirmektedir. Kıskançlık, çekememezlik dediğimiz duyguların kaynağında böylesi bir anomik durum vardır. Bir topluluk kendi düzeni için bireyin ihtiyaçlarını da hesaba katmalı ve ona bunun için meşru yollar açabilmelidir. Bunun başarılmadığı kapalı topluluklarda birey "saman altından su yürüterek" kişilik gelişimini de bozabilmektedir. Bu gibi topluluklarda "dedikodu" mefhumunun da çok olduğu ve çatışmalarda kadınların yürüttüğü bu baskı-uyarlama mekanizmasının payının büyük olduğu, tespit edilmiştir. Birey kendi düşündüğünü, kendi sözünün aleni bir şekilde ifade etmesi önlenince (söz gümüşse sukut altındır) kendi sözü için "yeraltında" yollar açmakta böylece birey topluluğun altından-gayr-i meşru yollardan giderek topluluğun düzenine de hanel getirmektedir. Gelişmiş toplumlar bireyin güdü ve ihtiyaçlarını yok saymak değil onların bu ihtiyaçlarını toplum yararına kanalize ederek hem toplumsal düzeni hem de bireyin mutluluğunu aynı anda tatmin edecek mekanizmaları geliştirenlerdir. Yapısalcı sosyal antropolog Claude Lévi-Strauss'un dediği gibi, "toplumlar bireyin duygusal yetilerini hesaba katarak bir düzen inşa ederler, toplumlar bireyin yeteneklerini bir hamur bir hammadde olarak alır ve kendisi için o malzeme ile bir yapı inşa eder."

Köylerde genellikle ilköğretim okulunun ilk kısmı yer almaktadır. İkinci kısım için taşınmalı sistem kullanılmaktadır. Köy öğretmenleri ya aynı köyden ya da civar köylerden olan insanlardır. Bu bize ilde eğitimin yerelleşmesini, gös-

termektedir. Köyü değiştirecek öğretmenlerin, köyün içinden çıkarılıp eğitilerek ardından gene aynı köyde görevlendirilmesi, Cumhuriyetin ilk döneminde bir modernleşme projesi olan Köy Enstitüsü fikridir. Ancak bu proje daha sonra siyaseten reddedilmiştir. Eğitim bireylerin kapalı topluluk bağından kopması için gereklidir. Ancak verilen eğitimin kalitesi ve eğitim sürecinde aktarılan değerlerin hangi tür toplumun (kapalı ya da açık) değerleri olduğu önem arz etmektedir. Köylüler kız çocuklarını ilk kısımdan sonra okutmamaktadırlar. Bunun nedeni ise kız çocuklarını okutmak istememeleri değil kızlarının köy dışına çıkmasından endişe duymalarıdır. İldeki nüfus artış hızı düşünüldüğünde ki araştırma yapılan köylerde -aynı anneden olmak üzere- (çok eşlilik arttıkça aynı ailedeki çocuk sayısı ikiye katlanmaktadır) en az 4 en fazla 15 çocuk sayısına rastlanmıştır, kız çocuklarına ilköğretim ve lise eğitimi verilmesi ve bu eğitim sürecinde ise aile planlaması konusunda bilinçlendirilmesi elzemdir. Eğitim hayatı kız çocukları için köy-akraba topluluğunun dışındaki hayata dair bilgilenebildiği yeni değerleri öğrenebildiği tek yerdir. Evlilik yaşı daha ziyade Kürt köylerde olmak üzere 12-13-14'e kadar düşmektedir. Bu yaştan sonra kapalı topluluğun dışına çıkamayan daha fazla çerçevelenen kadının aile planlamasını öğreneceği tek yer de eğitim kurumudur.

Din kurumunun topluluk içinde nasıl işlediğine bakıldığında öncelikle dinsel ibadetlerin itina ile yerine getirildiği (temizlik hariç) ancak dine dayalı bir dayanışmanın gerçekleşmemesi nedeni ile dinin toplumsal norm olamadığı, görülmüştür. Kana dayalı topluluk gene kana dayalı geleneğin izinden gitmektedir. İlde etnik ve dinsel ve mezhepsel gruplar arası farklılık sosyal ve iktisadi ilişkilerin gelişmesinde bir engel değildir. Çatışmalar farklı gruplar arası değil grup içidir. Din gruplar arası ilişkilerin dengelenmesine yardımcı iken aile ve akraba arası çatışma ve kan davalarında etkileyici değildir. Bir köy muhtarı babamın öcünü almamak, adam öldürmemek için hacca gittim, demiştir. Din, topluluk içi çatışmaları çözmek için yollar sunmaktadır ancak topluluğun temeli kan birliği olduğu için bu işlevini genel anlamda yerine getirememektedir. Hatta bir köyde yeğen dayısını cami çıkışı pusu kurarak öldürmüştür. Bazı köylerde köyün huzursuzluğundan ötürü hem imam hem de öğretmen köyden kaçmıştır.

Köy içi sıkıntılardan ötürü köylerin çok bakımsız ve sağlık şartları itibariyle oldukça kötü durumda ve salgın hastalıklar için teşne olduğu görülmüştür. Köyde aile ve akrabalar içi birliğin ve dayanışmanın ve güvenin kırılmasının izini bu bakımsızlıkta görmek mümkündür. Yakın akrabalar arası evliliklerden kaynaklı genetik zihinsel ve bedensel özürülere sık rastlanmıştır. Araştırma yapılan her köyde en az iki-üç özürlü bir köyde ise 35 özürülüye rastlanmıştır. Zihinsel ve bedensel kalıcı özürlerin gelişiminde anne ihmallerinin de payı büyüktür. Annenin gerek bilgisizliği gerekse çok sayıdaki çocukları ile ilgilenememesi bu sonuca yol açmaktadır. Bu itibarla anne eğitimi çok elzemdir.

Dayı-yeğen çatışmasının yanı sıra muhtarlık seçimlerinde köyün liderliği için amca çocuklarının da çatıştığı görülmüştür. Ancak bu tür çatışmalar kan davası

gibi nesiller boyu süren hadiselerle yol açmamaktadır. Esas düşman anne tarafıdır. Kan davalarının çözümü için topluluk kendi dışına taraflardan birinin köy dışına çıkartılması usulünü geliştirmiştir. Ancak bunun bir çözüm değil başka husumetlerin kaynağı olduğu, görülmüştür. Çünkü köy dışına çıkarılıp başka bir köy kuran taraf bu sefer kendi içinde yeniden çatışmaya başlamıştır. Topluluğun yapısal koşulları devam ettikçe yani temel yapısal nedenler ortadan kalkmadıkça, bu tür çatışmaların devam edebileceği, söylenebilir.

Bununla birlikte köylerde demokrasinin getirisi olan muhtarlık seçimleri beklendiği üzere demokrasinin gelişimini değil, feodal-ailevi-kana dayalı baskının devamı için kullanılmaktadır. Köylerde 4 ve 6 dönem, 20 yıl ve daha uzun süre aynı kişinin muhtar olması demokrasinin, feodal baskıların ve ailevi baskıların devamı için nasıl kullanıldığının, bir göstergesidir. Türkiye'de genel olarak ancak bölgede çok ciddi sorunları vardır. Demokrasi halkın kendi kendini yönetmesi ya da halkın kendisinin direkt iktidarı değil siyasi iktidarın halk tarafından seçimler saiki ile sınırlandırılmasıdır (Popper, 1994 ve Montesquieu, 2004). Burada seçimler ile muhtar 20 yıl vazifede kaldığına göre, demokrasi işlemiyor, demektir. İşte bu uzun süreli muhtarlığın tarafların birinde kalması çatışmalara neden olmaktadır.

İşlevselci bir yaklaşım ile toplumsal kurumların çözümlemesi kurumların işlevine göre yapılır. Eğer bir kurum işlevini yapmıyorsa aslında o kurum o toplum için ya yoktur ya da atıdır. Demokrasi kurum olarak bölgede işlevini yapmamaktadır. O halde demokrasi kurum olarak yoktur. Aynı akıl yürütme-yi esnet yasağı kurumu içinde kullanabiliriz (kurum alışkanlık haline gelmiş davranış kalıplarının toplamıdır) Ensest yasağının işlevi; toplumun genetik sağlığını korumak, aile içi cinsel kıskançlığı önlemek ve topluluğu dışa açmaktır o yüzden dıştan evlilik çok önemlidir. Bunun yanı sıra kadın alış-verişi erkekler arasında uzlaşımı sağlamak ve topluluğun dayanışmasını genişletmek ve kuvvetlendirmek için de elzemdir. İlde kız çocuklarının değeri de buradan gelir. Ancak araştırma yapılan köy-akraba topluluklarında çok sayıda özürü çocuğa rastlanması ve toplulukta içten evliliğin nesiller boyu akarak topluluğun dışa açılmasının engellenmesi toplulukta ensest yasağının işlevinin büyük oranda ortadan kalktığını gösterir, işlev yoksa kurum ya atıdır ya paraboldür ya da hiç yoktur.

Empatik modernleşmenin gelişiminde iletişim araçları temel işleve sahiptir (Lerner, akt. Akpolat, 2003). Bunun için geleneksel annelere, eğitilmiş ve çalışan kadınların kendi hayatı üzerinde nasıl karar verici olduğu diziler yolu ile aktarılabilir. TV dizilerini köydeki kadınların takip ettiği ve hatta Türkçeyi bu şekilde öğrendiği, tespit edilmiştir. Unutulmamalıdır ki, Türkiye'yi sivil toplum içinde modernleştiren geleneksel ancak modern kadının özgürlüğüne özenen geleneksel annelerdir. Bu itibarla TV dizileri feodal ve kadını ezen değil modern ve özgür kadınları ve değerleri vurgulamalıdır. Yaşlı ve erkek baskısını yıkmanın bir yolu da bu konuda TV dizilerine ağırlık verilmesidir.

Diğer modernleştirici kurum ise eğitimidir. Billhassa köylerde yüksek motivasyonlu, özel olarak yetiştirilmiş, maddi ve manevi imkânlar ve motivasyonlar ile donatılmış kentli gençlerin öğretmen olarak tercih edilmesi, topluluk içinde empatik modernleşmeyi sağlayacak bir değişken olarak, düşünülebilir.

Kaynakça

- Abrahamson, M., (1990), İşlevselcilik, çev. N. Çelebi, Konya, Sebati Ofset.
- Akpolat, Y., (2003), *Neden Batıya Koşuyoruz Neden Batıdan Kaçıyoruz*, İstanbul, Q-Matris yay.
- Asad, T., (2007), *Sekülerliğin Biçimleri*, çev. F.B. Aydar, İstanbul, Metis yay.
- Bergson, H., (2004), *Ahlakın ve Dinin İki Kaynağı*, çev. M.M. Yakupoğlu, Ankara, Doğu-Batı yay.
- Bourdieu, P., (2006), *Sanatın Kuralları*, çev. N.K. Sevil, 2. baskı, İstanbul, YKY
- Connolly, W.E., (1995), *Kimlik ve Farklılık*, çev. F. Lekesizalın, İstanbul, Ayrıntı yay.
- Çelebi, N., (2009), “Şiddetsiz Bir Dünyaya Doğru”, 22-23 Haziran 2009’da “Aile ve Şiddet” Sempozyumunda sunulmuş olan basılmamış bildiri.
- Durkheim, E., (1966), *Ceza Evriminin İki Kanunu*, çev. H. Topçuoğlu, Ankara, A.Ü. Hukuk Fakültesi Kriminoloji Enstitüsü yay.
- Durkheim, E., (1985), *Toplumbilimsel Yöntemin Kuralları*, çev. C.B. Akal, İstanbul, BFS yay.
- Levi-Strauss, C., (2004), *Hüünlü Dönceler*, çev. Ö. Bozkurt, 4. baskı, İstanbul, YKY.
- Malinowski, B., (1990). İnsan ve Kültür, çev. F. Gümüšoğlu, Ankara, Verso yay.
- Marx, K., Engels, F., (2004), *Alman İdeolojisi*, çev. S. Belli, 5.basım, Ankara, Sol yay.
- Montesquieu, C.L.S.B., (2004), *Kanunların Ruhunu Üzerine*, çev. F. Batlaş, İstanbul, Seç yay.
- Popper, K., (1994), *Açık Toplum ve Düşmanları I*, çev. M. Tunçay, 3. basım, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Swingewood, A., (1998), *Sosyolojik Düşüncenin Tarihi*, çev. O. Akınhay, Ankara, Bilim ve Sanat yay.
- Tezcan, M., (1972), *Kan Gütmeye Olayları Sosyolojisi*, Ankara, A.Ü. Eğitim fakültesi yay.
- Özdamar, K., (2007), *SPSS ile Bio İstatistik*, 4. basım, İstanbul, Kaan Basımevi.
- Wallace, R.A., Wolf, A., (2004), *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*, çev. L. Elburuz, M.R. Ayas, İzmir, Punto yay.